

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

De tertio

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

1. Cor. 10. v. 13. iccirco non modo de cruce prædicavit in verbo suo, sed & liberatio semper adjuncta est: Multæ tribulationes justorum: & de omnibus his liberabit eos Dominus, Psal. 34. v. 20. Quando proinde concionem ejus de cruce impleri videmus, non dubitemus, quin & promissio futuræ liberationis implenda sit: neque enim in æternum dabit afflictionem justo, Psal. 55. v. 23. sed liberabit nos ab omni opere malo, & salvum faciet, in Regnum suum cœleste, 2. Tim. 4. v. 18.

De Tertio.

Restat *Cautela*, quæ tribus absolvitur Regulis, quarum

I. *De Christo testare.* Id Christus ab Apostolis requirit, propterea ait: Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. In Græco est vox *μαρτυρεῖται*, quæ & imperativæ & indicativæ exponi potest. Primo ita, ut sit, testimonium perhibetote, ut Cyrillus & alii veterum Doctorum exposuerunt. Deinde testimonium perhibetis & perhibere potestis, intellige, in præsentia, quando id requiritur, quod innocens sum, & hostibus meis anam persecutionis minime præbuerim, sed potius salutem eorum pro vitili procuraverim. Lutherus in futuro expressit, testificabimini, *ih̄r werdet zeugen* ex indole Hebraicæ linguæ, vi cuius sæpe præsens ponitur, & futurum intelligitur. Quicquid hujus sit, quomodo cunque capiatur, parum refert: hoc tamen firmum manet, quod Apostoli Christi testes esse debeant, idque propterea quia ab initio cum Christo fuerint, ejusque miracula non

modo viderint: sed & conciones ejusdem audierint, Luc. 1. v. 2. Act. 10. v. 41. 2. Joh. 1. v. 18.

Cætero qui, Christum variis testibus usum, quibus mundo se revelarit, novimus: Testimonium de eo perhibuerunt omnes Prophetæ, Act. 10. v. 43. sancti Angeli, qui Pastoribus Bethlehemiticis natiuitatem ejus annunciarunt, Luc. 2. v. 10. Pastores ipsi glorificantes & laudantes Deum in omnibus, quæ audierant, Luc. 2. v. 20. Magi ex Oriente, qui venerant adorare eum, Matth. 2. v. 2. Simeon & Hanna Luc. 2. v. 30. 38. Johannes Baptista, qui venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, Joh. 1. v. 7. Quin & Deus Pater ipse, inquit, Hic est Filius meus dilectus, hunc audite, Matth. 3. v. 17. c. 17. vers. 5. hinc nubem nos testium circumpositam habere dicimus, si adspiciamus in Ducem fidei & consummatorem Jesum, Hebr. 12. v. 1. 2.

Hodie testimonium hoc omnibus fidelibus verbi ministris demandatum est, ut Ministerium Spiritus obeant in his terris, 2. Cor. 3. v. 6. iccirco Spiritum sanctum bifariam habent: Semel pro seipsis, ut alii Christiani, super quos in lavacro regenerationis Spiritus sanctus effunditur, Tit. 3. v. 5. Deinde ratione officii, sunt enim organa Spiritus sancti, & quicquid faciunt, non ipsi faciunt sed Spiritus sanctus, qui per ipsos efficaciter operatur, 1. Thess. 4. v. 8.

Sicut igitur hîc Spiritus sanctus, Spiritus veritatis dicitur: ita etiam illos, qui minus ejus obeunt, in omnem veritatem ducturus est, Joh. 16. v. 13. ut minus dubitemus, quicquid inspiratione Spiritus sancti

loquuntur, illud veritati consentaneum, & infallibile fundamentum esse, in quo fidem nostram fundare possimus. Habemus enim firmiorem sermonem Propheticum, &c. 2. Petr. 1. v. 19.

Testes sint

1. *Veraces.* Verbi itaque Præcones Scholam Christi frequentent, & quid testificari de eo debeant, discant oportet. Sint Scribe docti ad Regnum cælorum, Matt. 13. v. 32. discant à puero sacras literas, exemplo Timothei, 2. Tim. 3. v. 15.

2. *Unanimes.* Ecclesiæ enim consensus, Satanæ interitus, & ubi fratres in unum habitant, illic mandavit Dominus benedictionem & vitam, usque in seculum, Ps. 133. ult.

3. *Inculpabiles.* Videant igitur verbi Præcones, ut id quod alios docent, & ipsi vita pia demonstrent, & opere expleant: Nisi enim hoc fecerint, idem illis eveniet, quod Scribis Hierosolymitanis, qui Magis ex Oriente indicabant, Christum in Bethlehem natum ita, ibique ab ipsis inventum: cum tamen ipsi domi remanerent, eundemque negligerent, Matth. 2. v. 5.

His proprietatibus si Ecclesiæ Doctores instructi sunt, testes officio Spiritus sancti idonei esse possunt: sed non nisi vocati, ut alias testes à Magistratu rite vocatos esse convenit. Quomodo enim prædicabunt, nisi mittantur? Rom. 10. v. 15.

Quod vero hic *κατ' ἐξοχήν* Verbi Præconibus attribuitur: id certo modo de omnibus Christianis dici potest. Quando enim verbum Christi observant, & pro virili vitam ad illud componunt, testimonium perhibent de Christo, quod sit Domi-

minus & Magister suus, cui in baptismo servire in sanctitate & iustitia coram ipso se devoverunt, Luc. 1. v. 75. Sicut igitur alias dicitur: Credidi, propter quod locutus sum, Ps. 116. v. 10. ita & verus Christianus veritatem defendat usque ad mortem, si coronam vitæ reportare velit, Apoc. 2. v. 11. Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit, Matt. 10. v. 21.

II. *Ne scandalizare.* Propterea enim Christus discipulis suis hanc concionem de cruce habuisse testatur, ut ne scandalizarentur, sed meminerint potius, ubi multum crucis, ibi multum lucis & consolationis esse. Et sicut abundant Passiones Christi in nobis; ita & abundet consolatio nostra, 2. Cor. 1. v. 5.

Apostoli hæcenus aureos montes sibi polliciti erant, de terrena felicitate, qua in Regno Christi frui vellent. Id non latebat Christum: ideo ipsis hæc de excommunicatione & interfectione prædicat, & addit: se ideo ipsis id locutum, ne scandalizarentur.

Si Grammaticis credimus, scandalum lingula est, qua decipula tenditur, & adornatur. Simulacigitur, mus, mustela, vel aliud animalculum se insinuat, & lingulam tangit, decipula clauditur, & mus capitur.

Sic Diabolus diversas decipulas nobis tendit. Semel in prosperis, ut in illis efferramur & cum impio mundo in latam viam, ad damnationem ducentem, aberremus, Matth. 7. v. 13 deinde in adversis, ut fiduciam nostram abjiciamus, ut Saul Pythonis fam consulens, cum Deus ei non responderet, 1. Sam. 28. v. 6. seqq.

Utrumque vitemus oportet. Ne dicas, suffi-

sufficiens mihi sum, Sir. 11. v. 26. Imprimis vero crucem ne aversemur, non enim ex intentione mala nobis immittitur, sed quos diligit Dominus, castigat, Hebr. 12. vers. 6.

Hortulanus, si arborem frugiferam habeat, sæpe eandem visitat, putat & mundat à luxuriantibus & retorridis ramis: arbores vero sylvestres luxuriari finit dum detruncet eas, & igni mancipet: Eodem modo Deus cum nobis agit. Impios, tanquam arbores infrugiferas, non dignos æstimat, quos falce crucis putet: veras vero Christianos falce crucis continue mundat, & amputat, quo sinceri & sine incommodo in diem Christi sint, Phil. 1. v. 10.

Quando igitur cœlestis Pater castigat te, inde colligere potes, quod non spurius, sed Filius ejus sis, Hebr. 12. v. 8.

Quando tibi ut Dux gloriæ calicem crucis propinat, inde intelligis, quod te sanare & salvare velit. Omnis enim disciplina in præsentia quidem non videtur esse gaudii, sed mœroris, postea autem fructum tranquillum, exercitatis per eam, reddet justitiæ, Hebr. 12. v. 11.

Quando ille, ut cœlestis hortulanus falce crucis refecat, quæ impedimentum salutis tuæ allatura sunt, ex eo perspicias, quod fecundam arborem reputet te, quam tandem ex mundo hoc in cœlestem Paradisum translaturus est, ubi justii, ut palma virebunt, & sicut cedri Libani crescent, Psal. 92. v. 13. 14.

III. *Verborum Christi recordare.* Hic Christum ad discipulos dicere audimus: Hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis,

Ante præmonuerat eos ratione scandalii. Jam in fide eosdem confirmaturus est, quando ipsis reminiscantiam verborum suorum tempore crucis injungit. Illud finis remotivus est, quo scandalum ab illis remotum it; hic finis consecutivus, quo illos in bono, & maxime in fide confirmare vult, ut nulli ambigant, quin Christus verus promissus mundi Messias sit, quia omnia ipsis obventura dudum ante præciverit. Hanc Cyrillus indigitat, quando ait, ideo factum: ut in ipso persecutionis tempore illorum certior ab eventu rerum, stabiliorque fides efficeretur: quomodo enim natura Deus non est, qui futura ut præsentia novit?

Nos sermonem Christi hodie tenus adhuc habemus in Scripturis, illæ enim sunt quæ testificantur de ipso, Joh. 5. v. 39. ideoque illas in memoriam revocemus nobis tempore tentationis, juxta illud: Psal. 119. v. 93. v. 50.

Recordemur ejusdem

1. *Tempore externa tribulationis.* Crucis exercitus sæpe militant adversus nos, Job. 10. v. 17. ut nesciamus, quid agere debeamus, 2. Chron. 20. v. 13. Verbum enim Christi immotum perstat: Non relinquam vos orphanos, Joh. 14. v. 18. in hoc tuto confidamus, quoniam postremum justo pax, Psal. 37. v. 37. Tob. 3. v. 21.

2. *Tempore interne tentationis:* quando Satanas tela sua ignita in nos torquet, Eph. 6. v. 17. ut ratione peccatorum commissorum in spirituales tentationes incidamus, quitantes cum spiritali Sion: Dereliquit me Dominus, Esa. 49. v. 14. ibi iterum non melius nobis consulere possumus, quam si cum cœlesti sponso nostro in viridari-

darium ejus ambulemus, & elegans flos-
culum plenum consolationis decerpamus,
Pl. 65. v. 5.

3. *Tempore ultima emigrationis.* Quan-
do oculi non amplius vident, aures non au-
diunt, lingua non loquitur, pedes non am-
bulant, & manus non palpant: tum sane
consolatione vel maxime opus est. Unde
vero eam hauries nisi è fontibus Israelis? in
quibus mors piorum describitur, velut pla-
citus somnus, Joh. 11. v. 11. tanquam abitus
ad Patrem, Joh. 16. 5. ut liberatio ex omni-
bus molestiis, Phil. 1. 23. quis igitur eandem
exhorresceret, & non potius spe instantis
liberationis cum Paulo exclamaret: Cupio
dissolvi, & esse cum Christo, Phil. 1. v. 23.

Sicut igitur pius ille Josephus in fertili-
tate septem annorum magnam frumenti
copiam collegit, ne homines ingrueute an-
nonæ caritate fame interirent, Gen. 49. v.
49. Ita etiam quilibet Christianus, dum
mens est sana in corpore sano, templum as-
sidue frequenter, & verbum Dei cum de-
votione debita audiat: quo tempore tri-
bulationis cor suum eo confirmare possit,
Licet enim in præsentiarum non appareat
quam utilitatem sententia hæc vel illa affe-
rat, tamen suo tempore expetiemur, nul-
lum verbum sine insigni utilitate esse,
quando vexatio ingruit, quæ dat intelle-
ctum, Esa. 28. v. 19. Adhuc nobis gratia Chri-
sti, Amen.

IN FESTO PENTECOSTES.

Evangelium, Joh. 14. v. 24. - 31.

EXORDIUM.

CUM mirandus Propheta Elias,
jussu Dei, ad montem Horeb
venisset, ibique in spelunca per-
noctaret: sermo Domini fa-
ctus est ad illum, ut egrederetur spelunca:
quod cum Elias fecisset, Dominus transi-
bat, & ventus vehementissimus & fortis,
dirumpens montes, & conterens petras,
ante Dominum: non in Spiritu Domini,
& post Spiritum commotio: non in com-
motione Dominus, & post commotio-
nem ignis: non in igne Dominus, & post
ignem sibilus auræ tenuis. Quod cum
audisset Elias, operuit vultum suum pal-

lio, & egressus, stetit in ostio spelun-
cæ, & loquebatur cum Domino, 1. Reg.
19. v. 9.

Hæc mirabilis Historia est, in qua non
modo idea visibilis Spiritus sancti effusio-
nis ostenditur, in qua similiter sonus de
cælo, tanquam advenientis Spiritus vehē-
mentis auditus est, Act. 2. v. 2. sed discimus
quoque hinc, quomodo Deus in nos ho-
mines, præcipue vero fideles affectus sit,
quia hic Eliæ in summa animi pertur-
batione versanti, in sibilu auræ tenuis se
manifestavit. Et enim caritas ipsa, 1. Joh.
4. v. 8. hinc non potest, quin diligit illos qui
vera